

Bachelorscriptie
wijsbegeerte
(geesteswetenschappen)
WY3V12012

Naam: Ellis Plokker
studentnummer 8222916
30 januari 2014

DE PERSOON, HET ZELF EN SAMENHANG IN NARRATIVITEIT

Begeleider: Annemarie Kalis

Tweede beoordelaar: Menno Lievers

Inleiding

De vraag: 'wat is het goede leven?' is voor mij één van de interessantste vragen binnen de filosofie. Maar die vraag kunnen we niet zonder meer beantwoorden, want om te weten wat het goede is, zouden we ons eerst moeten afvragen wat de mens eigenlijk voor wezen is. Een van de mogelijke antwoorden op die vraag, waarover binnen de wijsgerige antropologie veel gediscussieerd wordt is: de mens is een wezen dat verhalen over zichzelf vertelt, waarbij die verhalen iets zeggen over de persoonlijke identiteit of een 'concept van het zelf' van de persoon. Alasdair MacIntyre, Anthony Rudd, Marya Schechtman en Charles Taylor zijn verdedigers van deze theorieën over narrativiteit. Het probleem wat persoonlijke identiteit inhoudt wordt in de filosofie op verschillende manieren benaderd, één manier wordt het beschrijven van het psychologische criterium genoemd, dat wil zeggen dat: 'persoon X op t1 dezelfde persoon is als Y op t2, dan en slechts dan als X en Y op een unieke manier psychologisch continue aan elkaar zijn, en deze psychologische continuïteit bestaat uit overlappende ketens van sterke psychologische verbondenheid zoals herinneringen, intenties, doelen, wensen, en overeenkomsten in karakter'.¹ In deze theorieën wordt persoonlijke identiteit beschreven als voorwaarden waaraan iemand moet voldoen op twee verschillende tijdstippen. Schechtman claimt dat deze theorieën geen goed antwoord geven op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt, maar dat haar narratieve visie dat wel doet.² Zij ziet persoonlijke identiteit als iets dat sterk verband houdt met psychologische kenmerken waaraan iemand moet voldoen om een persoon te zijn. Rudd verdedigt een andere claim: dat het hebben van een narratief een 'ethisch desideratum' is, omdat personen een narratief nodig hebben om samenhang tussen de verschillende projecten in hun leven te vinden en op die manier alleen kunnen zoeken naar het goede.³

Mijn vraagstelling voor deze scriptie is: kunnen de hier bovengenoemde claims van Marya Schechtman en van Rudd de toets van de kritiek doorstaan?

Ik heb ervoor gekozen de theorie van Schechtman te bespreken, omdat zij een van de hoofdrolspelers in het debat over narrativiteit is. Voor Rudd heb ik gekozen omdat hij de ethische claim in zijn paper apart verdedigt. Daarnaast vind ik het interessant dat Rudd

¹ Parfit 1984, zie <http://plato.stanford.edu/entries/identity-ethics/#PsyCri>

² Marya Schechtman 2007, *Stories, Lives, and Basic Survival* (hierna Schechtman 2007), 164

³ Anthony Rudd, *In Defence of Narrative* (hierna: Rudd) 69-70

voortbouwt op een oudere theorie over narrativiteit van MacIntyre, die narrativiteit verbindt met deugdeethiek van Aristoteles. Ik zal ingaan op tegenargumenten van onder andere Galen Strawson, een filosoof die bekend is om zijn kritiek op theorieën over narrativiteit. Het is niet mijn bedoeling een compleet overzicht van de discussie over narrativiteit te geven, dat zou in het kader van deze scriptie ook niet mogelijk zijn.

Volgens verschillende auteurs is niet duidelijk wat in de discussie wordt verstaan onder narrativiteit en is er sprake van begripsverwarring. Volgens Patrick Stokes is er in theorieën over narratieve identiteit vaak geen duidelijkheid over waar narrativiteit nu precies uit bestaat. Hij citeert Hutto, die klaagt dat 'slap gepraat over het zelf dat geweven is van een narratieve draad' leidt tot claims die onder andere ambigue zijn, onderontwikkelde sleutelbegrippen hanteren en duidelijke spanning inhouden.⁴ Maar dat is volgens Stokes begrijpelijk: het is erg moeilijk om een definitie van narrativiteit te geven die meer zegt dan: 'narrativiteit is het hebben van iets dat *story-like* is'.⁵ Ook John Lippit schrijft dat een groot deel van de problemen in theorieën over narrativiteit veroorzaakt worden doordat de term zeer verschillend gedefinieerd wordt, als dat al gebeurt.⁶

In deze scriptie wil ik aantonen dat binnen de theorie van Schechtman inderdaad sprake is van verwarring, en dan met name over de vraag waar de theorie nu eigenlijk een antwoord op geeft en dat een oorzaak hiervan ligt in het door elkaar gebruiken van begrippen als 'persoon', persoonlijke identiteit' en 'zelf' als begrippen met dezelfde betekenis, terwijl deze begrippen door critici terecht als begrippen met een verschillende betekenis worden beschouwd. Ook wil ik aantonen dat de ethische claim van Rudd, dat we zouden moeten zoeken naar een eenheid in ons leven, die gebaseerd is op samenhang in een narratief, onjuist is.

In de eerste twee paragrafen ga ik in op de claim van Schechtman. In de eerste paragraaf wil ik laten zien dat Schechtman claimt dat haar theorie een antwoord geeft op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt. Ik zal beschrijven wat dit begrip en de begrippen 'persoon' en 'zelf' volgens Schechtman betekenen en zal uitleggen wat zij onder een narratief verstaat.

⁴ Patrick Stokes 2011, *Is Narrative Identity Four-Dimensionalist?* (hierna Stokes) e88

⁵ Stokes, 88-89

⁶ John Lippit, *Getting the story straight: Kierkegaard, MacIntyre and some problems with narrative*, 5

In de tweede paragraaf wil ik ingaan op Strawsons kritiek op narrativiteit, waarbij ik zal betogen dat iets vertellen over het 'zelf' iets anders is dan vertellen in een narratief zoals Schechtman dat definieert. Ik zal uitleggen waarom dit betekent dat de narratieve visie van Schechtman niet op iedereen van toepassing is en waarom deze visie geen goed antwoord geeft op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt.

In de derde paragraaf wil ik ingaan op de ethische claim die Rudd doet en beargumenteren dat deze claim onjuist is, onder andere omdat Rudd het belang van begrijpelijkheid van handelingen sterk overdrijft. Bovendien zal ik beargumenteren dat we heel goed kunnen redeneren over het goede in ons leven zonder dat we een narratief opbouwen. Hierbij zal ik ingaan op argumenten van onder andere Strawson.

In mijn conclusie zal ik nagaan of ik mijn vraagstelling heb beantwoord en of ik mijn doelstelling heb behaald.

1 De narratieve visie van Schechtman

In deze paragraaf wil ik eerst ingaan op de vraag: ‘op welk filosofisch probleem geeft een theorie over narrativiteit een antwoord?’, waarbij ik enkele begrippen die in deze theorie aan de orde komen wil omschrijven. In de tweede subparagraaf ga ik in op wat een narratief volgens Schechtman inhoudt.

1.1 Op welke vraag geeft een theorie over narrativiteit een antwoord?

Marya Schechtman ondersteunt de ‘*narrative self-constitution view*’ (hierna: de narratieve visie), waarvan de basisclaim is dat ‘*we constitute ourselves as persons by forming a narrative self-conception according to which we experience and organize our lives.*’⁷ Ik wil nu eerst ingaan op wat Schechtman verstaat onder begrippen als ‘persoonlijke identiteit’ en ‘persoon’.

1.1.1 Persoonlijke identiteit en psychologische continuïteit

Schechtman claimt dat haar narratieve visie een antwoord geeft op de vraag ‘wat is persoonlijke identiteit?’⁸ In ‘*The Constitution of Selves*’ zegt Schechtman dat veel hedendaagse filosofen die over persoonlijke identiteit schrijven als doel hebben een criterium te geven dat de noodzakelijke voorwaarden definieert om te zeggen dat een persoon op tijdstip 1 en een persoon op tijdstip 2 dezelfde is.⁹ Schechtman noemt dit de ‘*re-identification question*’.¹⁰ Sommige filosofen die zich met deze vraag bezighouden, gaan ervan uit dat ze kunnen zeggen dat iemand op de twee tijdstippen dezelfde is, als er sprake is van psychologische continuïteit. Ze hebben daarbij niet als doel het bewijs te leveren dat de persoon op de twee tijdstippen hetzelfde is, het gaat er niet om *hoe* we weten dat iemand dezelfde persoon op de twee tijdstippen is, het gaat om het specificeren van de *criteria* van persoonlijke identiteit, om wat *maakt* dat iemand dezelfde persoon is op de twee tijdstippen.¹¹ Schechtman is niet tevreden over de resultaten die filosofen die persoonlijke identiteit op deze manier benaderen behaald hebben, onder andere omdat de relatie met het praktische belang van identiteit, dat volgens Schechtman te maken heeft met

⁷ Schechtman 2007, 162

⁸ Schechtman 2007, 164

⁹ Schechtman 1996, *The Constitution of Selves* (hierna Schechtman 1996) 7,8

¹⁰ Schechtman 1996, 25

¹¹ Schechtman 1996, 7,8

het beschrijven van kenmerken waar iemand aan moet voldoen om een persoon te zijn (ik kom later terug op deze kenmerken), niet beschreven wordt.¹² Het antwoord op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt kan volgens haar niet beschreven worden met behulp van de *re-identification question*, maar moet beantwoord worden met behulp van de *characterization question* (wat zijn de psychologische kenmerken van een persoon?)¹³ In *'Stories, Lives and Basic Survival'* schrijft Schechtman dat een goede psychologische theorie identiteit op zo'n manier zou moeten definiëren, dat het de vier kenmerken ondersteunt.¹⁴ Ze schrijft: *'My basic argument for the narrative self-constitution view rests on the claim that standard psychological accounts cannot do so, but my narrative account can'*.¹⁵

De vraag wat psychologische continuïteit inhoudt gaat dus over de vraag wat maakt dat iemand dezelfde is op twee verschillende tijdstippen en is voor het eerst beschreven door Locke, die het definieerde in termen van continuïteit van bewustzijn en het oploste door het geheugen voor te stellen als datgene wat ons bewustzijn verenigt na onderbrekingen van perioden van slaap of vergeetachtigheid.¹⁶ Maar omdat het geheugen kan ons bedriegen, voldoet deze visie niet en zoeken neo-Lockiaanse filosofen naar andere componenten zoals de gelijkenis van de inhoud van ons bewustzijn op verschillende momenten. Maar deze theorieën geven volgens Schechtman geen goede verklaring, omdat deze de connecties tussen ervaringen tijdens verschillende delen van het leven beschrijven op een manier die niet diep genoeg gaat, want het gaat er niet om dat ik *lijk* op iemand die in de toekomst mijn ervaringen zal hebben, het gaat erom dat ik verwacht deze ervaringen *zelf* te hebben.¹⁷ Schechtman stelt dat de narratieve visie wel een verklaring kan geven die deze connecties tussen ervaringen in verschillende delen van het leven kan beschrijven.¹⁸ Voordat ik inga op hoe die connecties volgens Schechtman worden beschreven in een narratief, wil ik ingaan op begrippen die Schechtman gebruikt zoals 'persoon' en 'zelf'.

¹² Schechtman 1996, 25, wegens ruimtegebrek voert het te ver hier dieper op de redenen die Schechtman aanvoert in te gaan.

¹³ Schechtman 1996, 2,25, 73, 78, 92

¹⁴ Schechtman 2007, 164

¹⁵ Schechtman 2007, 164

¹⁶ Schechtman 2007, 165

¹⁷ Schechtman 2007, 166

¹⁸ Schechtman 2007, 166

1.1.2 Persoon, persoonlijke identiteit en het zelf

Schechtman gebruikt in *'The Constitution of Selves'* de begrippen 'zelf', 'concept van het zelf' en 'persoon' door elkaar in zinnen als: *'The impetus for the view of persons as self-creating – and specifically as creating themselves through their self-conceptions...'*¹⁹. In haar latere werk komt ze hierop terug en schrijft dat ze zich ervan bewust is dat in theorieën over psychologische continuïteit 'persoon' en 'zelf' door elkaar gebruikt worden en maakt ze een onderscheid tussen deze twee begrippen,²⁰ omdat zij in haar theorie juist wil laten zien dat wat iemand tot een persoon maakt tevens een omschrijving geeft van wat een 'zelf' inhoudt. Het woord 'zelf' heeft in ons dagelijks taalgebruik twee verschillende betekenissen: we spreken over onszelf in de zin van 'mens als geheel' in zinnen als 'gisteren heb ik een trui voor mijn dochter en een jas voor mezelf gekocht', daarnaast is er de betekenis van het ervarend subject, het 'zelf'.²¹ Schechtman zegt het 'zelf' in de zin van het 'ik' dat we ervaren als een psychologische entiteit, het ervarend subject²² te gebruiken, maar gebruikt 'zelf' in haar definitie van de narratieve visie in de eerste betekenis, ze schrijft immers: *'we constitute ourselves as persons'*.²³ Sommige andere filosofen die over narrativiteit schrijven, zoals MacIntyre en Taylor, schrijven over een 'concept van een zelf' en gebruiken dat als synoniem van het begrip 'identiteit'. Schechtman zou er goed aan doen deze term consequent te gebruiken, in plaats van het verwarrende 'zelf', want het is nu niet duidelijk wanneer ze 'zelf' gebruikt in de betekenis van 'mens als geheel' en wanneer in de betekenis van ervarend 'zelf'.

Volgens Schechtman geeft de narratieve visie een antwoord op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt, omdat de narratieve visie de connecties tussen verschillende delen van ons leven kan beschrijven door de kenmerken die ons tot een persoon maken te omschrijven. Ze schrijft dat een psychologische theorie van identiteit gedefinieerd zou moeten worden in termen die beschrijven wat het betekent om een persoon te zijn, want op die manier kunnen de voorwaarden worden beschreven die maken dat een persoon bestendig is in de tijd.²⁴ Maar Schechtman is erg summier in het uitleggen van de relatie

¹⁹ Schechtman 1996, 95

²⁰ Schechtman 2007, 169

²¹ Zie ook Strawson 2004, 429

²² Schechtman 2007, 169

²³ Schechtman 2007, 162

²⁴ Schechtman 2007, 164

tussen de begrippen 'identiteit' en 'persoon', ze volstaat met zeggen dat identiteit iets is dat iemand opbouwt, omdat ze zichzelf erkent als persoon.²⁵ Het beschrijven van identiteit houdt voor Schechtman het omschrijven in van wat het betekent een persoon te zijn. Het woord 'persoon' verwijst naar een mens als moreel agent, die verantwoordelijk kan worden gehouden voor haar handelingen, kan redeneren en relaties kan onderhouden met andere personen.²⁶ Om te omschrijven wanneer iemand een persoon is gebruikt Schechtman de term '*personhood*' of persoon-zijn, waarbij ze vier kenmerken onderscheidt die vaak gebruikt worden om theorieën over identiteit te ondersteunen.²⁷ Deze kenmerken zijn:

- morele verantwoordelijkheid: een persoon kan ter verantwoording worden geroepen over haar handelen,
- prudentie: een persoon draagt zorg voor haar toekomst heeft interesse in zichzelf als persoon,
- ze verlangt compensatie voor offers zoals betaald worden voor werk,
- ze begrijpt dat ze belang heeft om te overleven.²⁸

Volgens Schechtman bestaat er een '*strong philosophical sense*' dat feiten over identiteit ten grondslag liggen aan feiten over deze vier kenmerken van persoon-zijn, ze benadrukt dit meerdere malen in termen als dat het een intuïtie is die '*beyond question*' is,²⁹ of dat het '*beyond doubt*' is dat deze feiten een basisrol in ons dagelijks leven spelen.³⁰ Iemand die een persoon is, moet een narratief hebben volgens Schechtman: '*An identity in the sense of the characterization question, is [...] something that she has because she acknowledges her personhood*'.³¹

Schechtman geeft geen duidelijke omschrijving van het begrip 'persoonlijk identiteit'. Wat zouden we daaronder kunnen verstaan? Volgens Dan Zahavi zou het de moeite waard kunnen zijn om de etymologie van het woord persoon in overweging te nemen.³² Volgens Van Dale betekent identiteit in ons dagelijks taalgebruik: dat wat eigen is aan een persoon

²⁵ Schechtman 1996, 95

²⁶ Schechtman 2007, 169

²⁷ Schechtman 2007, 164

²⁸ Schechtman 2007, 164

²⁹ Schechtman 1996, 2

³⁰ Schechtman 1996, 15

³¹ Schechtman 1996, 95

³² Dan Zahavi, *Self and Other: The limits of narrative understanding* (hierna Zahavi), 193

(naast in niet filosofische zin de gelijkheid van naam en persoon) en een persoon is volgens dit woordenboek een zelfstandig optredend menselijk wezen. Een antwoord op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt, zou dus iets moeten zeggen over dat wat eigen is aan een zelfstandig optredend menselijk wezen. Als de narratieve visie een antwoord geeft op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt, zou de visie meer zou moeten doen dan alleen een antwoord geven op de vraag of de persoon voldoet aan de voorwaarden die in het algemeen gelden voor persoon-zijn, ze zou ook een antwoord moeten geven op de vraag hoe die persoon op haar specifieke manier aan die voorwaarden voldoet, op de vraag wat haar daarin van anderen onderscheidt. Schechtman zou meer aandacht moeten besteden aan het verband tussen 'persoon-zijn' en persoonlijke identiteit en zou er niet zonder meer van moeten uitgaan dat dit verband een feit is dat verder geen uitleg behoeft.

1.2 Wanneer is een verhaal dat we vertellen een narratief?

Zoals gezegd hecht Schechtman er in haar narratieve visie een groot belang aan het omschrijven van wat het betekent om een persoon te zijn. De narratieve visie focust '*on the way in which possessing a self-constituting narrative supports person-specific capacities.*'³³ In een narratief moet iemand laten zien dat ze het leven leidt van een persoon, dat ze interesse heeft in ervaringen in haar verleden en dat die een vervolg zullen hebben in de toekomst.³⁴ Iemand moet niet alleen gebeurtenissen in haar leven in een narratief kunnen noemen, maar ook kunnen vertellen over de relaties tussen deze gebeurtenissen, ze moet kunnen vertellen hoe de ene gebeurtenis tot de andere heeft geleid.³⁵ Daarnaast moet ze kunnen laten zien dat ze handelingen verricht heeft waarbij ze voldoet aan de vier kenmerken van persoon-zijn.³⁶ Op deze manier constitueren we onszelf als personen, we bouwen een 'concept van onszelf als persoon' op. We moeten onze handelingen in het verleden niet alleen herinneren (zoals Locke schrijft), maar we moeten ze ons toe-eigenen, we moeten ze zien alsof ze in ons narratief geweven zijn, zo worden verschillende periodes in ons leven op een diepere manier met elkaar verbonden in een narratief.³⁷ Er gelden twee restricties

³³ Schechtman 2007, 163

³⁴ Schechtman 1996, 94-95

³⁵ Schechtman 2007, 160

³⁶ Schechtman 2007, 161

³⁷ Schechtman 2007, 166- 167

(*constraints*) aan een identiteitsopbouwend narratief, de eerste is dat iemands verhaal geen componenten moet bevatten die we als onrealistisch of onmogelijk zien, en de tweede is dat de persoon een goed verhaal moet kunnen vertellen als dat toepasselijk is, ze moet de legitimiteit van bepaalde vragen zoals 'hoe ben je hier gekomen?' erkennen.³⁸

Schechtman hecht in haar narratieve visie een groot belang aan wat het betekent om een persoon te zijn. Een persoon kan, naar aanleiding van gebeurtenissen in zijn of haar leven, een narratief opbouwen dat voldoet aan de voorwaarden die Schechtman eraan stelt. Met dit narratief kan zij laten zien hoe ze gereageerd heeft op die gebeurtenissen, daar prudentieel over geredeneerd heeft en haar verantwoordelijkheid heeft genomen. Het paraat hebben van een dergelijk narratief kan nuttig zijn in sociale contacten of bij sollicitatiegesprekken. De narratieve visie van Schechtman geeft daarmee een antwoord op de vraag: 'in welke opzichten ben ik een persoon?'. Schechtman beweert dat een narratief daarmee ook beschrijft wat het betekent een 'zelf' te zijn, maar het is nog niet duidelijk hoe de connecties tussen 'persoon' en 'zelf' in het narratief tot stand komen. In het volgende hoofdstuk ga ik in op Galen Strawsons kritiek op de narratieve visie en op de vraag hoe we wel iets zouden kunnen vertellen over ons ervarend 'zelf'.

³⁸ Schechtman 2007, 162-163

2 Bezwaren tegen de narratieve visie

In deze paragraaf ga ik eerst in op de kritiek van Strawson op de narratieve visie van Schechtman en kijk ik vervolgens wat dit voor gevolgen heeft voor wat we over ons 'zelf' kunnen vertellen. Daarna ga ik in op Schechtmans verdediging en op de vraag of haar visie een goed antwoord geeft op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt.

2.1 Strawsons episodische personen

Galen Strawson maakt in *'Against Narrativity'* een onderscheid tussen Diachronische en Episodische personen. Diachronische zelfervaring houdt in dat: *'One naturally figures oneself, considered as a self, as something that was there in the (further) past and will be there in the (further) future.'*³⁹ Episodisch zijn houdt in dat: *'One does not figure oneself, considered as a self, as something that was there in the (further) past and will be there in the (further) future.'*⁴⁰ Volgens Strawson zijn veel mensen van nature Diachronisch, zij hebben vaak (maar niet per definitie) een *'form-finding tendency'*, een neiging om hun kijk op hun leven in de vorm van een narratief te gieten.⁴¹ Episodische mensen leven meer in het nu en hebben minder de neiging om zichzelf zoals ze nu zijn te zien als gevormd door het verleden.⁴² Strawson benadrukt dat er verschillen tussen mensen zijn wat betreft het belang dat ze hechten aan hun verleden en hun toekomst, en als ik om me heen kijk denk ik dat dit realistischer is dan Schechtmans visie, waarin iemand pas een persoon is als zij een bepaalde mate van interesse in zijn of haar verleden heeft. Ik denk dat er inderdaad mensen zijn die veel belang hechten aan hun verleden en er gemakkelijk over vertellen, en anderen die meer in het nu leven en minder gemakkelijk over zichzelf vertellen en wil het onderscheid dat Strawson maakt, dat er mensen zijn die Diachronisch zijn en vaak gemakkelijk over hun leven vertellen, en anderen die Episodisch zijn, meer bij de dag leven en weinig of niets over hun leven vertellen, hier overnemen.

Strawson wil de spraakverwarring tussen zelf in de betekenis van 'mens als geheel' en zelf als ervarend subject voorkomen en maakt een onderscheid tussen een *'human being taken*

³⁹ Galen Strawson 2004 *Against Narrativity* (hierna: Strawson 2004) 430

⁴⁰ Strawson 2004, 430

⁴¹ Strawson 2004, 441

⁴² Strawson 2004, 432

as a whole and an inner mental entity or 'self' of some sort'.⁴³ Strawson ziet zichzelf als Episodisch en zet een asterisk bij Zelf* als hij refereert aan zichzelf als 'een innerlijke mentale presentatie van zichzelf'.⁴⁴ Hij zegt dat hij wel weet dat hij als mens als geheel (zelf zonder asterisk) een verleden heeft, maar dat hij daar geen speciale interesse voor heeft en zijn leven niet ziet als een narratief met een bepaalde vorm.⁴⁵ Hij heeft wel herinneringen aan gebeurtenissen uit het verleden zoals aan het vallen uit een boot, maar hij beschouwt ze niet alsof ze ervaren zijn door zijn Zelf*, hij was daar niet als metafysisch feit.⁴⁶ Volgens Strawson is de narratieve visie van Schechtman onjuist, omdat hij zichzelf als Episodisch ziet, maar wel een persoon is: *'But it would be a great mistake to think that the Episodic life is bound to be less vital or in some way less engaged, or less humane, or less humanly fulfilled'*.⁴⁷ Strawson voldoet door middel van zijn werk aan drie van de vier kenmerken die Schechtman beschrijft voor persoon-zijn: hij heeft meerdere artikelen en boeken over hetzelfde onderwerp geschreven, hij verdedigt zijn visie en neemt er verantwoordelijkheid voor, hij krijgt ervoor betaald en redeneert er prudentieel over. Strawson is, ook al is hij Episodisch en ervaart hij zijn Zelf* niet als continue, toch een persoon. Dit erkent Schechtman in haar verdediging.⁴⁸

Strawsons kritiek heeft consequenties voor Schechtmans narratieve visie: deze is niet helemaal onjuist, er zijn immers mensen die Diachronisch zijn en geneigd zijn om over hun leven te vertellen in een narratief, maar de visie is niet op iedereen van toepassing. Er bestaan mensen die niets of weinig vertellen wat de vorm heeft van een narratief. Maar 'Episodisch zijn' wil niet zeggen, dat episodische personen niets over hun ervarend 'zelf' kunnen vertellen of dat helemaal niet doen. Strawson vertelt ook over hoe hij zijn Zelf* ervaart: hij schrijft dat hij geeft om hoe hij *nu* is en dat hij het eens is met de Earl van Shaftesbury, die schrijft: *'The now. Mind this: in this is all'*.⁴⁹ Dit roept de vraag op of en hoe we iets over ons ervarend 'zelf' in de tijd zouden kunnen vertellen.

⁴³ Strawson 2004, 432

⁴⁴ Strawson 2004, 433

⁴⁵ Strawson 2004, 433

⁴⁶ Strawson 2004, 433 - 434

⁴⁷ Strawson 2004, 431

⁴⁸ Schechtman 2007, 167

⁴⁹ Strawson 2004 438

2.2 Wat kunnen we vertellen over ons 'zelf'?

Strawson stelt dat Iris Murdoch een sterk episodisch persoon, maar ook een '*natural story teller*' was.⁵⁰ Zij zegt in een interview: '*I don't think I have any autobiographical tendencies and can't think of any novel I've written that is a copy of my own life*'.⁵¹ Strawsons bewering dat zij Episodisch was, lijkt op het eerste gezicht juist. Maar in datzelfde interview vertelt ze over hoe zij het schrijven van romans beleeft: '*Yes, I do enjoy it, but it has, of course—I mean, this is true of any art form—moments when you think it's awful, you lose confidence and it's all black*'.⁵² Murdoch is in staat iets over haar ervaring te vertellen, waarbij deze ervaringen op verschillende momenten in de tijd (ze heeft meerdere romans geschreven) met elkaar overeenkomen. Daarmee was Murdoch misschien toch niet Episodisch maar Diachronisch, want ze heeft interesse in haar 'zelf' in het verleden. Wat ze vertelt is geen narratief, maar ze vertelt wel iets over ervaringen op verschillende tijdstippen die overeenkomen. Blijkbaar is het mogelijk om iets te vertellen over wat ervaringen op verschillende tijdstippen inhouden, dat niet voldoet aan Schechtmans voorwaarden voor een narratief, maar dat wel iets zegt over de continuïteit van ons 'zelf'. Misschien is Schechtmans kritiek op Neo-Lockiaanse filosofen wel onterecht en is het wel mogelijk om iets over ons 'zelf' te vertellen op een manier waarbij duidelijk is dat het niet alleen gaat over iemand die op de vertelster *lijkt* die deze ervaringen in het verleden had, maar waarbij ook duidelijk is dat het ook de vertelster is die deze ervaringen op verschillende tijdstippen had. In het voorbeeld dat waarin Murdoch over haar ervaringen vertelt, is duidelijk dat zij het was die deze romans schreef en dat zij vertelt over ervaringen op verschillende tijdstippen, die iets zeggen over haar ervarend 'zelf'.

Het blijkt mogelijk iets te vertellen dat niet aan Schechtmans voorwaarden voor een narratief voldoet, maar wel meer licht werpt op de vraag wat de ervaring van het 'zelf' op twee verschillende momenten inhoudt. Ik wil daarom een onderscheid maken tussen wat een episode en wat een narratief is. Een ervaring of verslag van gebeurtenissen die iemand beleeft, of waar hij of zij over vertelt zonder aan de voorwaarden die Schechtman aan een

⁵⁰ Strawson 2004, 432, noot 7

⁵¹ <http://www.theparisreview.org/interviews/2313/the-art-of-fiction-no-117-iris-murdoch>

⁵² Ibid.

narratief stelt, is een episodisch verhaal of episode.⁵³ Iemand vertelt bijvoorbeeld: 'ik reed op de N225 bij Leersum, toen plotseling een paard met zadel, maar zonder ruiter, vlak voor mijn auto overstak. Ik ben ontzettend geschrokken.' Dit is een episode, omdat het niet voldoet aan de voorwaarden die Schechtman aan een narratief stelt, er is geen sprake van handelingen waarmee de vrouw laat zien dat ze voldoet aan de kenmerken van persoon-zijn. Het zegt wel iets over waar de persoon was, maar niets over een voor haar specifieke reactie, want iedereen in een normale staat zou schrikken van een paard dat vlak voor zijn auto oversteekt. Het zegt iets over de ervaring, over hoe de gebeurtenis inwerkt op het 'zelf' op dat moment.

Een narratief is zoals we gezien hebben een verhaal over gebeurtenissen, waarbij iets gezegd wordt over de vier kenmerken van persoon-zijn. Als er sprake zou zijn van een gebeurtenis die gevolgd werd door een bewuste evaluatie en/of handeling, dus als de vrouw in de auto nadat ze geschrokken was gestopt was en geprobeerd had het overige verkeer te waarschuwen, of de politie had gebeld, was dit een reactie geweest die iets zegt over de verantwoordelijkheid die ze genomen heeft, waarmee het een kort narratief is. Maar dit narratief zou niets zeggen over de continuïteit van het ervarend 'zelf'. Episodes waarin dezelfde ervaringen op verschillende momenten in de tijd terugkomen, zeggen wel iets over de continuïteit van ons 'zelf', zoals de ervaringen van Iris Murdoch iets vertellen over dezelfde, terugkerende ervaringen bij het schrijven van verschillende boeken. Schechtman stelt dat haar narratieve visie ook een verantwoording geeft van wat het 'zelf' inhoudt, maar het is de vraag of ze daarin slaagt.

2.3 Schechtmans antwoord op Strawsons kritiek

Schechtman verdedigt haar theorie naar aanleiding van bovengenoemde kritiek van Strawson door in te gaan op de verschillen tussen een narratief over een persoon (NP) en een narratief over het zelf. In een NP moet iemand zichzelf als continue erkennen en erkennen dat in het verleden verrichtte handelingen implicaties hebben voor de toekomst.⁵⁴ Schechtman geeft als voorbeeld dat als ze gisteren een sportwagen heeft gekocht, ze vandaag zal moeten erkennen dat ze verantwoordelijk is voor die handeling en hem moet

⁵³ Ook MacIntyre schrijft over episodes, maar hij beschrijft ze als onderdeel van een narratief: *After Virtue* 240

⁵⁴ Schechtman 2007, 170

betalen, maar zich niet hoeft te identificeren met het 'zelf' dat ze de dag ervoor was.⁵⁵ In dit voorbeeld legt Schechtman een verband tussen haarzelf als persoon en haar verplichting om de gekochte sportwagen te betalen, maar het voorbeeld legt op geen enkele manier een verband met de continuïteit van het zelf, zoals Schechtman ook erkent.

In een narratief over het zelf moet iemand zich volgens Schechtman wel identificeren met het 'zelf' dat hij eerder was, hij zou interesse moeten hebben in de eerdere ervaringen en er 'empatisch toegang' toe moeten hebben.⁵⁶ Gebeurtenissen waarbij de persoon dat niet meer voelt, horen niet bij het narratief, want gebeurtenissen uit het verleden moeten het bewustzijn door de tijd verenigen door affectieve connecties en identificatie.⁵⁷ Schechtman schrijft dat er belangrijke connecties zijn tussen persoon en zelf, die beschreven zouden moeten worden in een complete verantwoording van onze identiteit.⁵⁸ Maar ze maakt niet duidelijk *hoe* die connecties in het narratief beschreven moeten worden, de voorwaarden die ze aan een narratief stelt gaan over het beschrijven van gebeurtenissen en handelingen waaruit blijkt dat iemand een persoon is. Volgens Schechtman maakt Strawson in zijn werk over het zelf een onderscheid tussen een metafysisch of ontologisch zelf en een fenomenologisch zelf. Daarna zegt ze: *'Since the argument of Against Narrativity is about how we do and should experience ourselves, it must be the phenomenological notion of self that is relevant here.'*⁵⁹ Vervolgens gaat ze in op hoe Strawson het zelf ervaart en concludeert dat dit overeenkomt met de manier waarop dat gedefinieerd is in haar narratieve visie.⁶⁰ Maar Schechtman gaat daarbij voorbij aan wat Strawson over het zelf beweert: dat hij zijn 'zelf' niet als continue ervaart en dat er wat hem betreft niet zoiets *bestaat* als een 'metafysisch zelf', tenzij dat wordt opgevat als iets dat alleen in het nu is. Als het 'zelf' alleen in het nu bestaat, is wat Strawson erover vertelt een episode, er is geen sprake van gebeurtenissen op verschillende tijdstippen die met elkaar worden verbonden, en dus iets anders dan een narratief in de visie van Schechtman.

⁵⁵ Schechtman 2007, 170

⁵⁶ Schechtman 2007, 171

⁵⁷ Schechtman 2007, 171

⁵⁸ Schechtman 2007, 170

⁵⁹ Schechtman 2007, 174

⁶⁰ Schechtman 2007, 174

2.4 Narrativiteit en het 'zelf'

Het 'ervarend zelf' is zoals we gezien hebben iets anders dan een persoon, en Schechtman veroorzaakt verwarring door deze begrippen door elkaar te gebruiken alsof ze hetzelfde betekenen. Ook andere filosofen maken een onderscheid tussen deze begrippen als ze theorieën over narrativiteit bespreken. Patrick Stokes schrijft dat het niet duidelijk is dat emotionele identificatie met het verleden of toekomst bij moet dragen aan een sterk gevoel van het ervaren van het heden als deel van een narratief zoals Schechtman dat beschrijft: *'The narratively-constituted person and the phenomenally-figured self do not seem to be the same thing.'*⁶¹ Stokes beschouwt een persoon als een narratief geconstrueerd, temporeel uitgebreid object, wat overeenkomt met de visie van Schechtman, en een zelf als een centrum van ervaring en object van zelfreferentie, wat overeenkomt met het 'zelf' van Strawson.⁶² Het narratief geconstrueerde zelf en het zelf dat het object is van een deel van onze zelfreferentie en zelf-ervaring is niet hetzelfde.⁶³ Schechtman beweert met haar visie zowel een verantwoording te geven van wat het betekent een persoon als een ervarend 'zelf' te zijn, maar slaagt daar niet in. Schechtman verwacht in haar theorie de verschillende betekenissen van het woord 'zelf', ze gebruikt het begrip 'zelf' soms als verwijzing naar de mens als geheel, terwijl ze schrijft dat het over een ervarend subject gaat.

We hebben gezien dat Stokes en Lippit kritiek hebben op verdedigers van theorieën over narrativiteit, omdat er vaak geen goede definitie van wat de theorie inhoudt wordt gegeven. Deze kritiek is op Schechtman van toepassing, want ze geeft wel een definitie van wat haar theorie inhoudt, maar deze is op verschillende punten onduidelijk. Schechtman hecht in haar narratieve visie een groot belang aan de beschrijving van wat het inhoudt om een persoon te zijn en beweert dat dit een goede verantwoording geeft van wat identiteit inhoudt, maar het wordt niet duidelijk waarom het beschrijven van de vier kenmerken van persoon-zijn hetzelfde is als het beschrijven wat persoonlijke identiteit inhoudt. Als ik me op een tijdstip in het verleden ergens verantwoordelijk voor voelde, en me nu ergens anders verantwoordelijk voor voel, dan voldoe ik in beide gevallen aan de kenmerken van persoon-zijn, maar zegt dat niets over hetzelfde blijven van mijn identiteit, het geeft alleen een antwoord op de vraag of ik toen en nu een persoon was. Het wordt niet duidelijk waarom

⁶¹ Stokes 2011, 97, cursivering van Stokes.

⁶² Stokes 2011, 86

⁶³ Stokes 2011, 86

iemand dezelfde identiteit heeft, als zij een narratief heeft waaruit blijkt dat zij een persoon is op tijdstip 1, en een gewijzigd narratief heeft waaruit blijkt dat zij een persoon is op tijdstip 2. In een narratief zou dus in ieder geval ook iets gezegd moeten worden over wat er op die twee tijdstippen hetzelfde blijft. Bovendien roept de sterke nadruk op persoon-zijn in de beschrijving van wat identiteit inhoudt de vraag op, hoe mensen die op de een of andere manier niet kunnen voldoen aan één of meer van de kenmerken van persoon-zijn, die het bijvoorbeeld niet lukt om betaald werk te vinden door een lichamelijke handicap, hun identiteit zouden moeten omschrijven. Schechtmans narratieve visie geeft geen goed antwoord op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt.

Schechtman schrijft dat de Neo-Lockiaanse filosofen de verkeerde weg in zijn geslagen, maar het is de vraag of dat terecht is. In een theorie van wat persoonlijke identiteit inhoudt, zou naast een omschrijving van het 'zelf als geheel', waarvan persoon-zijn een onderdeel zou kunnen zijn, ook iets verteld moeten worden over ons ervarend 'zelf'.⁶⁴ Als in een narratief de overeenkomsten in ervaringen die we op verschillende tijdstippen worden beschreven, waarbij duidelijk wordt gemaakt dat het om dezelfde persoon gaat, zegt dat iets over continuïteit van de identiteit van degene waar het over gaat. Iemand die niet kan voldoen aan een of meerdere kenmerken van persoon-zijn, kan zo ook iets over zijn of haar identiteit vertellen. Een narratief zou, als het een antwoord moet geven op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt, moeten laten zien *dat* en *hoe* elementen in het narratief die de persoon van anderen onderscheiden, specifiek *haar* ervaringen zijn en iets zeggen over het 'zelf', dat consistent is in de tijd.

⁶⁴ Zie ook Zahavi, 200

3 De ethische claim

Filosofen zoals MacIntyre en Rudd zien narrativiteit net als Schechtman als cruciaal voor het begrijpen van persoonlijke identiteit,⁶⁵ maar verdedigen daarnaast nog een andere, ethische claim: dat we *moeten* zoeken naar een eenheid in ons leven die gebaseerd is op een narratief dat samenhang heeft.⁶⁶ Ik wil deze stelling kort toelichten, enige kritiek daarop bespreken en zal proberen Rudds verdediging hierop te weerleggen. In de tweede subparagraaf ga ik in op de vraag of we een narratief nodig hebben om te zoeken naar het goede in ons leven.

3.1 Samenhang en begrijpelijkheid

Rudd bouwt voort op MacIntyre,⁶⁷ die schrijft: *'I can only answer the question 'What am I to do?' if I can answer the prior question 'Of what story or stories do I find myself a part?'*.⁶⁸ Volgens MacIntyre bestaat er geen menselijk gedrag dat niet intentioneel is,⁶⁹ iedere activiteit doelt op iets goeds.⁷⁰ MacIntyre bouwt voort op de deugdethiek van Aristoteles en schrijft dat de menselijke natuur zodanig is, dat mensen zich van nature naar een specifiek *telos*⁷¹ toe bewegen. Dat is het goede: *'for by the good, or a good, we mean that at which human beings characteristically aim'*.⁷² Aristoteles noemt dit goede *eudaimonia*.⁷³ Al onze handelingen zijn op dat doel gericht, maar we hebben de context van een narratief nodig om ze voor onszelf begrijpelijk te maken.⁷⁴ Rudd deelt deze visie, volgens hem is het heel belangrijk dat handelingen begrijpelijk zijn, vooral omdat MacIntyre met deze visie ingaat tegen *'atomistic and scientific approaches'*, die vooral causale verklaringen voor het gedrag van mensen willen geven.⁷⁵ Rudd schrijft dat narrativiteit gebeurtenissen aan elkaar koppelt op een manier dat ze betekenis en zin krijgen, gebeurtenissen bestaan niet op zichzelf, maar kunnen begrepen worden als een segment uit een narratief.⁷⁶

⁶⁵ Rudd 63, zie ook Alasdair MacIntyre, *After Virtue* 253 (hierna MacIntyre)

⁶⁶ Rudd 60

⁶⁷ Rudd 60

⁶⁸ MacIntyre 250

⁶⁹ MacIntyre 240-241

⁷⁰ MacIntyre 173

⁷¹ doel

⁷² MacIntyre 173

⁷³ Geluk of *prosperity*, MacIntyre 174

⁷⁴ MacIntyre 241-242, 244

⁷⁵ Rudd 61-62

⁷⁶ Rudd 61-62

Maar zijn al onze handeling inderdaad begrijpelijk, en *moeten* al onze handelingen begrijpelijk zijn? Strawson schrijft dat als iemand zou zeggen dat koffiezetten een narratief is omdat je vooruit moet denken en dingen in de goede volgorde moet doen, de claim van de narratieve visie triviaal is.⁷⁷ Rudd verdedigt het koffiezetten als onderdeel van een narratief door te stellen dat ieder klein narratief in een groter geheel ingebed is, omdat het zo zou kunnen zijn dat hij koffie zet om zijn dag een vertrouwde structuur te geven of om een andere reden zoals een speciale herinnering aan een liefdesaffaire.⁷⁸ Stokes brengt hier tegenin dat Rudd de mogelijkheid dat sommige handelingen geen referentie nodig hebben tot een groter geheel om begrijpelijk te zijn: soms zetten we koffie met als enige reden dat we zin hadden in koffie.⁷⁹ We doen allerlei dingen die noodzakelijk zijn om gezond te blijven zoals gaan slapen als we slaap hebben of in de zon zitten als we daar zin in hebben, het voert te ver om te zeggen dat deze dingen onlosmakelijk verbonden zijn met een eenheid in een narratief, want we doen ze net zo goed als er geen eenheid in een narratief bestaat. Niet al onze handelingen zijn begrijpelijk of hoeven dat te zijn. Koffiezetten is alleen bij uitzondering een onderdeel van een narratief, als we dat om een zeer speciale reden doen, bijvoorbeeld omdat we koffiehandelaar zijn en er potentiële afnemers op bezoek komen.

Rudd beweert dat wie zich voorneemt op een ethisch verantwoorde manier te leven, en zich wil 'oriënteren op het goede',⁸⁰ wel moet zoeken naar een eenheid in het leven: '*The narrative unity of life as an ethical goal must itself be an ethical notion*'.⁸¹ Maar dat roept vragen op, ten eerste wat Rudd onder het goede verstaat en ten tweede wat Rudd onder eenheid in het leven verstaat. Wat het goede betreft vind ik het tegenstrijdig dat Rudd zegt voort te bouwen op de deugdethiek van MacIntyre, maar dat het in zijn voorbeelden toch gaat om wat moreel gezien het juiste is om te doen. Het goede betekent in handelingstheorieën, waarbij het gaat om te bepalen wat het juiste is om te doen, iets heel anders dan in de deugdethiek. In de deugdethiek is het goede het doel waar iemand naar streeft, en hangt wat iemand graag wil doen af van wat voor persoon hij of zij is, en dat hangt af van zijn of haar deugden.⁸² Deugden zijn precies die kwaliteiten die iemand bezit,

⁷⁷ Strawson 2004, 439, zie ook Rudd 63

⁷⁸ Rudd 64

⁷⁹ Stokes 92

⁸⁰ Rudd verwijst hier naar Charles Taylor, *Sources of the Self*

⁸¹ Rudd 67

⁸² MacIntyre 187

die hem in staat zullen stellen dat geluk te bereiken.⁸³ Maar Rudd schrijft dat er beperkingen zijn aan hoe hij een balans zoekt tussen verschillende projecten, omdat hij verantwoordelijkheid heeft tegenover anderen en zich ook moet afvragen of zijn projecten moreel gezien acceptabel zijn.⁸⁴ Rudd maakt niet duidelijk waarom hij het goede hier plotseling opvat als 'moreel juist handelen' in plaats van als doel. Iemand die in zijn privéleven een deugd als compassie bezit, kan dit volgens Rudd niet op kantoor ineens uitzetten en een deugd als competitiedrang of efficiëntie aanzetten.⁸⁵ Juist in de deugdedethiek lijkt me dat iemand wel tegelijkertijd een goede huisvader (zorgzaam) en een competitieve werknemer kan zijn, omdat hij voor beide de juiste karaktereigenschappen heeft en op beide gebieden graag wil floreren. Datgene wat moreel juist is om te doen lijkt hier voor eenheid te moeten zorgen, waarmee Rudd zichzelf in feite tegenspreekt.

Wat de tweede vraag betreft beweert Rudd dat een persoon vooral eenheid nodig heeft om begrijpelijk te zijn voor zichzelf.⁸⁶ Een ethisch leven heeft een narratief nodig dat een '*unity across time*' moet zijn, omdat je volgens Rudd niet in één aspect van het leven ethisch kunt zijn en in een ander niet.⁸⁷ Hij zou niet aan zichzelf als 'serieus ethisch agent' kunnen denken als hij zich zorgen zou maken over leven naar principes van rechtvaardigheid in één aspect van zijn leven en met wreedheid en bedrog zou handelen in een ander.⁸⁸ Maar hij maakt niet duidelijk hoe een narratief dat zou moeten voorkomen. Het voorbeeld dat Rudd geeft, dat naar zijn eigen zeggen extreem is, is dat van een wrede concentratiekampbewaker, die thuis een liefdevolle huisvader is. Volgens Rudd is er in dit geval sprake van een tegenstrijdigheid omdat de persoon in de ene situatie ethisch handelt en in de andere niet, maar hij lijkt over het hoofd te zien dat de kampbewaker zelf zijn handelen in beide gevallen wel als ethisch verantwoord ziet. Het gaat er naar Rudds eigen zeggen om, dat het handelen voor de persoon zelf begrijpelijk is, maar dat is het voor deze kampbewaker ook, alleen vanuit een ideologie en niet vanuit een narratief. Het zou kunnen dat die ideologie ook van toepassing op zijn vaderschap en zo toch voor eenheid zorgt, maar dat hoeft niet zo te zijn. Rudd maakt niet duidelijk waarom eenheid in een leven zo

⁸³ MacIntyre 174

⁸⁴ Rudd 69

⁸⁵ Rudd 69

⁸⁶ Rudd 67

⁸⁷ Rudd 69

⁸⁸ Rudd 69

belangrijk is voor begrijpelijkheid en ook niet waarom juist een narratief voor samenhang tussen verschillende projecten in een mensenleven zou kunnen of moeten zorgen.

3.2 Narrativiteit en het goede

Volgens Rudd zouden we moeten zoeken naar eenheid in ons leven, omdat die eenheid nodig is om te zoeken naar het goede.⁸⁹ Rudd bouwt hier voort op Taylors claim dat als men toegewijd is aan een 'idee van het goede', het noodzakelijk is dat we zoeken naar eenheid in ons leven.⁹⁰ Rudd gaat daarbij voorbij aan het feit dat Taylor, naast het belang dat hij stelt in het vormen van een narratief, ook een groot belang toekent aan het ontdekken wat het goede voor ons is door processen van zelfevaluatie en het uitdrukken van morele intuïties. In het proces van zelfevaluatie vormen we volgens Taylor tweede orde volities zoals Harry Frankfurt die beschreven heeft.⁹¹ Daarnaast hebben we in Taylors visie morele intuïties die we uitdrukken in een proces van *articulation*. Dit is het beschrijven of uitdrukken van wat onder een bestaande morele intuïtie ligt, het helpt ons bij het definiëren van wat het goede in ons leven is, van wat we onder het goede verstaan.⁹² Het is het ontdekken van wat voor ons van cruciaal belang is in onze morele keuzes. Met behulp van deze processen kunnen we nadenken over wat het goede of het doel is in ons leven, het is dus maar de vraag of het vormen van een narratief een noodzakelijke stap in een dergelijk proces vormt. MacIntyre en Rudd suggereren dat de vraag 'wat moet ik doen?' alleen te beantwoorden is als ik weet van welke verhalen ik deel uitmaak, maar hoe zou ik dat moeten weten, behalve door te besluiten wat ik ga doen?⁹³ Als er al sprake zou zijn van een narratief, dan ben ik degene die moet bepalen wat ik belangrijk vind in het vervolg van mijn verhaal. Ik ben geen co-auteur van mijn eigen verhaal zoals MacIntyre schrijft, want er is geen sprake van een schrijver die een plot, een boodschap en een al dan niet goed einde heeft bedacht.

Charles Taylor legt, veel meer dan Rudd, MacIntyre of Schechtman dat doen in hun theorieën over narrativiteit, nadruk op het proces van het vormen van een beeld van wat

⁸⁹ Rudd 69

⁹⁰ Charles Taylor, *Sources of the Self*, 51-52, zie ook Rudd 69

⁹¹ Taylor beschrijft dit in Taylor, Charles. "Self-Interpreting Animals", in *Human Agency and Language, Philosophical Papers 1*. Cambridge UP. Cambridge, 1985. 45-76.

⁹² Taylor, *Sources of the Self* 77

⁹³ Bernard Williams, *Life as Narrative*, 309-310

het goede in ons leven is. Evalueren over het goede in ons leven en het vormen van een narratief kunnen gecombineerd worden, maar dat is mijns inziens niet noodzakelijk. Naar aanleiding van wat Taylor over *articulation* schrijft, zou het proces van evalueren over het goede en het vormen van een narratief als volgt kunnen verlopen:

- (1) We bevinden onszelf in een bepaalde situatie, bijvoorbeeld: we groeien op in armoede.
- (2) We evalueren over wat het (on)gewenste is in onze situatie en denken na over een mogelijk doel in ons leven, over wat we in ons leven als het goede zien.
- (3) Naar aanleiding van al dan niet bewuste reflectie ondernemen we actie. We kunnen bijvoorbeeld besluiten te gaan studeren om aan de armoede te ontsnappen.
- (4) We evalueren ook over onze eigen handelingen. Nu ontstaat mogelijk een narratief, we kunnen tegen onszelf of anderen vertellen: ik bevond me in deze situatie en ik heb zo en zo gehandeld.

Uit wat we zeggen over een bepaalde situatie of ons handelen kan duidelijk worden wat we als het goede zien in ons leven. Dit kunnen we daarna vormgeven in een narratief. Verdedigers van theorieën over narrativiteit draaien het proces om en de claim van het ethisch desideratum is fout: het hebben van een narratief is niet noodzakelijk om het goede in ons leven te ontdekken, maar omgekeerd: we bevinden ons in een situatie, reflecteren hierover en destilleren daaruit het goede. Na dit proces kunnen we een narratief vormen, maar dat is niet noodzakelijk. Er zijn mensen, die geen neiging hebben een narratief te vormen, maar dit betekent niet dat ze niet kunnen evalueren over wat het goede in hun leven is.

Conclusie

Mijn vraagstelling voor deze scriptie was: kunnen de claims van Marya Schechtman dat haar theorie over narrativiteit een goed antwoord geeft op de vraag wat persoonlijke identiteit inhoudt, en van Rudd dat we zouden moeten zoeken naar een eenheid in ons leven, die gebaseerd is op narratieve coherentie omdat we alleen op die manier zouden kunnen zoeken naar het goede in ons leven, de toets van de kritiek doorstaan?

In paragraaf 1 hebben we gezien dat Schechtman de narratieve visie ziet als een antwoord op de vraag: 'wat is persoonlijke identiteit?'. Ik heb laten zien dat Schechtman ervan uitgaat dat 'persoonlijke identiteit' hetzelfde betekent als 'persoon-zijn' en een narratief in haar visie de vraag 'in welke opzichten ben ik een persoon?' beantwoordt. We kunnen een narratief opbouwen waarin we vertellen over gebeurtenissen in ons leven en hoe we daar als persoon op hebben gereageerd, maar het wordt niet duidelijk waarom iemand dezelfde identiteit heeft, als zij een narratief heeft waaruit blijkt dat zij een persoon is op tijdstip 1, en een gewijzigd narratief heeft waaruit blijkt dat zij een persoon is op tijdstip 2. In een narratief zou dus in ieder geval ook iets gezegd moeten worden over wat maakt dat de persoon op die twee tijdstippen dezelfde blijft. Bovendien wordt niet duidelijk hoe mensen die om de een of andere reden niet aan de kenmerken van persoon-zijn kunnen voldoen hun identiteit zouden moeten beschrijven.

In de tweede paragraaf heb ik laten zien dat Schechtman geen goed antwoord geeft op de vraag naar wat persoonlijke identiteit inhoudt. In een antwoord op die vraag zouden we iets moeten vertellen over ons 'zelf', over overeenkomsten in ervaringen op verschillende tijdstippen, waarbij duidelijk moet worden dat deze ervaringen horen bij één en dezelfde persoon. Daarmee heb ik aangetoond dat binnen de theorie van Schechtman inderdaad sprake is van verwarring, en dan met name over de vraag waar de theorie nu eigenlijk een antwoord op geeft en dat de oorzaak hiervan ligt in het door elkaar gebruiken van begrippen als 'persoon' en 'zelf' als begrippen met dezelfde betekenis.

In de derde paragraaf heb ik de stelling van Rudd en MacIntyre besproken dat we in ons leven zouden moeten streven naar een eenheid die karakteristiek is voor een narratief, omdat we op die manier te weten komen wat het goede in ons leven is. We hebben gezien dat we dingen in ons leven doen die niet per se deel uitmaken van een narratief, zoals eten

koken, dat Rudd het belang van de samenhang van projecten in ons leven overdrijft. Wat betreft het zoeken naar het goede in ons leven is een narratief niet noodzakelijk, omdat evalueren over wat we belangrijk vinden ook zonder narratief mogelijk is. Daarmee heb ik aangetoond dat de ethische claim van Rudd, dat we zouden moeten zoeken naar een eenheid in ons leven, die gebaseerd is op samenhang in een narratief, onjuist is. Sommige mensen vertellen over hun leven in een narratief, in dat narratief kunnen ze iets zeggen over wat het goede leven voor hen inhoudt, maar dat hoeft niet.

Ellis Plokker, 30 januari 2014 (7522 woorden, exclusief titelblad, noten en literatuurlijst).

Bibliografie

Lippit, John. "Getting the Story Straight: Kierkegaard, MacIntyre and some problems with narrative." *Inquiry: An Interdisciplinary Journal of Philosophy*. (Volume 50, 2007), 1-42

MacIntyre, Alasdair. *After Virtue*. London : Bloomsbury Academic, 2013. First published 1981. 171-191 en 237- 261

Rudd, Anthony. "In Defence of Narrative". *European Journal of Philosophy*. (Volume 17, 2009), 60-75.

Schechtman, Marya. *The constitution of Selves*. Ithaca : Cornell UP. 1996. 1-26 en 67-135

Schechtman, Marya. "Stories, lives, and basic survival: A refinement and defense of the narrative view." *Royal Institute of Philosophy Supplement* 60.1 (2007), 155-178.

Stokes, Patrick. "Is Narrative Identity Four-Dimensionalist?" *European Journal of Philosophy* 20. (2011), 86-106

Strawson, Galen. "Against narrativity." *Ratio* (2004) 17.4, 428-452.

Taylor, Charles. *Sources of the Self. The making of Modern Identity*. Cambridge : Harvard UP, 1989. (paperback version). 3-107

Taylor, Charles. "Self –Interpreting Animals." in *Human Agency and Language, Philosophical Papers 1*. (Cambridge : Cambridge UP, 1985), 45-76.

Williams, Bernard. "Life as Narrative". *European Journal of Philosophy*. (Volume 17, 2009), 305–314.

Zahavi, Dan. *Self and Other: "The limits of narrative understanding."* In D.D. Hutto (eds): *Narrative and Understanding Persons*. Royal Institute of Philosophy Supplement 60. (Cambridge: Cambridge UP, 2007), 179-201.

Internetpagina's

<http://www.theparisreview.org/interviews/2313/the-art-of-fiction-no-117-iris-murdoch>

geraadpleegd op 19 december 2013.

<http://iai.tv/video/life-story> geraadpleegd op 30 december 2013